

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

XVIII. De Translatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

scopus eum qui perpetuam Vicariam obtinet, per subtractionem proveniunt, vel ipsius Vicariæ ablationem compellat, ut se in presbyterum promoveri faciat.

A Vicario appellatur ad Archiepiscopum: ab Archiepiscopo ad Episcopum. h. d.

Inter Vicarium autem & Archidiaconum illud inter-est, quod à Vicario, non ad Episcopum, sed ad Archiepiscopum: ab Archidiacono vero, nisi aliud Ecclesiarum inducat consuetudo, ad ipsum, cui immediatè subjacet, Episcopum erit appellandum.

DE COADIVTORE.

TITVLVS XVI.

Ex causa datur Episcopo coadjutor, cuius datus ad sedem Apostolicam spectat. h. d.

Accidit *b* etiam interdum, ut pastor senio aut corporis valetudine impeditus, aut sanæ mentis consilio destitutus, super suum gregem excubias ducere non possit: ea propter vir providus & honestus, illi in coadjutorem adiungendus est: per quem tam Episcopo, quam populo utiliter consulatur. Cujus datio, cum de causis majoribus esse confet, ad sedem Apostolicam, nulla obstante consuetudine, referenda est. Quod tamen sic intelligi oportet, si non in remotis partibus explicanda sit: ceterum, si procul ab Apostolica sede Episcopos impeditus deget, tunc secundum Bonifacianam constitutionis tenorem providendum erit.

Etiā inferioribus ab Episcopo dandus est coadjutor: & utriusque facultatibus Ecclesia erit subveniendum. h. d.

Nec solum Episcopis dandus erit coadjutor, sed etiam, si res exigat, inferioribus: unde, si vel Ecclesiæ Rectorem, vel Archidiaconum ita morbo aliquo contigerit impediri, ut Ecclesiasticis ministeriis, vel nullo pacto, vel non nisi cum scandalo interesse possint, eis quoque coadjutor adhibendus erit: & ita res temperanda *d*, ut utriusque juxta facultates, eccl. vitæ necessaria ministrantur.

DE COREPISCOPORVM VSV

SUBLATO.

TITVLVS XVII.

Corepiscoporum usus sublatus est. h. d.

Erant olim & Corepiscopi, quibus circa plurimum Episcopis ministeriorum communis erat dispensatio: quorum tamen institutio tam in Romana sede, quam in aliis totius orbis Ecclesiis, tanquam improba & supervacanea, est penitus interdicta.

Matrimonium spirituale dissolvitur translatione, renuntiatione, & depositione. h. d.

Vidimus hucusque de spiritualis fœdere conjugii, quod inter Episcopum & Ecclesiam contrahitur, quod electione vel postulatione initiari, firmatione ratificari, consecratione intelligitur consummari: item de moribus, & Vicariis, & adiutoribus Episcoporum: tractemus nunc, quibus modis Episcopus ab Ecclesia remouetur: & sic quomodo tale conjugium præter mortem dissolvitur. Contingit autem id tribus modis: Translatione, Renuntiatione, & depositione, seu degradatione: de quibus singulis videamus, ac primum de translatione.

DE TRANSLATIONE.

TITVLVS XVIII.

Translatio indubia est ex utilitate, & ex necessitate: & necessitate cessante, translatio irritatur. h. d.

a C. Romana, de app. in 6. *b* C. i. de cl. agro, vel debil. in 6. *c* Per totum tit. extr. de elo. agro. *d* Cap. i. §. presenti quoque, de cler. agro, in 6. *e* Can. Corepiscopo, & seq. di. 68.

Translationes, quæ & mutationes a mancipari possunt, instituta sunt utilitatis & necessitatis gratia. Utilitatis, cum Episcopus ab ea civitate, in præpositus est, in aliam transferretur, in qua magis proficere posse verifimiliter existimatur. Sic olim principes Apostolorum de Antiochena civitate se Romanam transfugerunt, ut scilicet ibidem copiosius proficere possent. Necessitate *b* vero nonnunquam episcopaliū sedium mutationes fieri solent, hostium urgente metu. Sed hoc casu si civitatem, de qua efferit Episcopus, ab hostibus liberari *c*, & ad priorem statum congerit revocari, id eam expulsus revertetur.

Episcopos transferre, ad solum Romanum Pontificem potest hoc dicit.

Sciendum est autem Episcoporum translationes, non etiam inferiorum, ad solum Apostolicæ sedis Antistitem certissima ratione pertinere: neque super his matrimoniis quicquam præter ejus assensum immutari debere, aut posse. Quod obtinet non solum si Episcopus est consecratus, verum etiam si tantum canonice fuit electus, & confirmatus: cum (ut supra diximus) post electionem & confirmationem, inter personas dignitatum & electi, conjugium sit spirituale contractum.

Qui propria auctoritate se ad aliam Ecclesiam transferre, & habitum carebit, & amota. h. d.

Eapropter *e* quicumque avaritia ducti, aut ambicione impulsii, Ecclesiæ suæ mediocritate despecti, ad majorem sese plebem propria auctoritate transferant, à cathedra repellere debent aliena, & carere propriæ: nec illis, quos ob avaritiam vel ambitum conceperunt. Sicut enim vir *f* non debet adulterare uxorem suam: ita nec Episcopus temere Ecclesiam, ad quam electus fuit, relinquere, ut alteri sese conjungat, etiam si populo fuerit attractus.

Quod constitutum est in Ecclesiis Episcopatibus, tamen non ad Ecclesias inferiores. h. d.

Non ab similibus Juris ratio obtinet in presbyteris, & ceteris infra Episcopalem dignitatem constitutis. Nam si vel qualibet causa, propria quis auctoritate, cum altero suum beneficium permutare voluerit, utroque proprii beneficii jacturam faciet. Beneficiorum enim & præbendarum permutationes generaliter sunt prohibentur: præsertim pactione præsentis, quæ circa spiritualia, vel spiritualibus annexa, semper licet. Et monia continet: licet possit Episcopus de uno loco ad alium aliquos transferre, ut qui uno loco minus sunt utiles, alibi se valeant utilis exercere.

Si permutatio beneficiorum completa sit ex una parte, & per alteram fiat quò minus impleatur, restat pars ad suum beneficium. hoc dicit.

Salio habito tractatu, præbendam suam cum resignasset, ab alio qui eum permutationis tractatum habuit, & qui postea suam resignare recusat, deceptus est: cum enim deceptus, & non decipientibus jura subveniant, licet is qui renuncia verit, à se beneficium abdicasse videatur, tributa tamen est simplicitati venia, constitutumque ut ad resignatum beneficium reverti possit.

Collatio de beneficiis causa permutationis vacantis, facta ante quam permutantibus, non tenet. h. d.

Et generaliter, ne concessione Juris utentibus, præsertim circa spiritualia, illudatur, si qua beneficia ex

a Can. mutatione. 7. q. 1. *b* Can. si quis frater, & seq. di. 7. q. 1. *c* Ca. pastorali officio. dist. 7. q. 1. *d* Ca. 2. & §. extr. eod. tit. de transla. Epis. *e* Ca. quando, extr. eo. tit. *f* Can. si quis vult. q. 1. *g* Can. si quis alterius in si. di. 7. q. 1. *h* Cap. cum alio magister. extr. de rerum permutat. *i* Cap. quæstionem. extr. de rerum permutat. *k* Cap. cum universum. extr. de rerum permutat. causa.

causa permutationis aliquibus resignata, aliis quam ipsis permutare volentibus conferantur, nullius firmitatis erit ipsa collatio.

Non obstantibus expectationibus, beneficiorum permutatio fieri potest. hoc dicit.

Quinimo a si in diocesi aliqua quidam forte auctoritate Apostolica beneficia proximè vacatura expectent, illi tamen qui secundum formam iuris sua beneficia in eadem diocesi ad ordinarii collationem spectantia, libere ac sine fraude in manibus Episcopi resignaverint, non nisi ex causa permutationis resignaturi, ab huiusmodi expectationibus circa faciendam permutationem minimè impediuntur.

DE RENUNCIATIONE. TITVLVS XIX.

Quid sit renunciatio, & quibus ex causis possit renunciari, h. d.

Per renunciationem quoque quis ab Ecclesia sua remouetur. Est autem renunciatio, iuris proprii spontanea refutatio. Ea verò proprie quæ Episcopus potest cedendi licentiam postulare, hæc ferè habent, conscientia criminis, debilitas corporis, defectus scientiæ, malitia plebis, grave scandalum, & irregularitas personæ.

Quale debeat esse crimen, ob quod renunciari possit, h. d.

Propter e conscientiam criminis, cedendi potest licentia postulari, non consensit, sed duntaxat illius, propter quod ipsius officii executio post peractam penitentiam impeditur.

Qua debilitas corporis renunciandi causam præbeat, h. d.

Non ab similibus d iuris ratio in debilitate corporis obtinet: nam non quælibet, sed solum illa legitimam renunciandi præstat causam, per quam quis ad exequendum officium pastorale reddatur impotens: cum interdum non plus horretur senilis debilitas aliquem cedere, quam maturitas, quæ in senibus esse solet, quem in suo suadeat officio permanere.

Magna defectus scientiæ tribuit legitimam causam renunciandi, hoc dicit.

Propter e defectum quoque scientiæ plerumque potest quis petere cessionem: quia cum illa circa spirituales administrationem sit potissimum necessaria, & circa curam temporalium opportuna, Præsul, qui in utrisque commissam sibi debet Ecclesiam regere salubriter, ei renunciat, si quomodo ipsam regere debeat, ignoret. Quamquam autem desideranda sit eminens scientia in pastore, in eo tamen mediocriter tolerari potest, quia imperfectum scientiæ potest supplere perfectio charitatis.

Malitia plebis iustam tribuit renunciandi causam: item vitatio scandalum, hoc dicit.

Propter malitiam quoque plebis cogitur interdum Prælatum ab ipsius regimine declinare: veluti, quando plebs tam dura cervicis existit, ut apud ipsam amplius proficere non possit. Item pro gravi scandalo, vitando, cum aliter sedari non potest, licet Episcopo petere cessionem, ne plus temporalem honorem, quam æternam videatur affectare salutem.

Ob irregularitatem potest renunciari, h. d.

Item h ob irregularitatem: puta, si bigamus. Quod si forte de legitimo matrimonio non sit natus, licet huiusmodi irregularitatem subijcere non poterit, si tamen & culpa laet, & causa, cum eo qui tuum laudabiliter implevit officium, injuncta sibi competenti penitentia, poterit non minus utiliter quam misericorditer dispensari.

a C. unico. de rerum permut. in 6. b C. nisi cum pridem. ext. eod. tit. c d. ca. nisi. §. propter. ext. eod. tit. d d. ca. nisi. §. alia vero. e d. c. nisi. §. pro defectu. f Ca. nisi. §. propter malitiam. g d. ca. nisi. §. pro gravi. h d. ca. nisi. §. persona.

Gratia labori fugendi non potest renunciari. h. d.

Alterum a ob alias causas renunciationem affectantes audiendi non sunt: dum forte aliqui laboris angustias declinantes, ad ocium, aduersus gloriosi Pontificis exemplum, aspirare contendant.

Episcopus qui semel ad vitam Monachalem transiit, non potest rursus ad Episcopalem dignitatem reverti. h. d.

Accidit autem interdum, ut Episcopus humilitatis & penitentia causa, ab Ecclesia sua removeatur: quod tunc contingit, cum quis Apostolica concessione ab Episcopali sede ad Monachalem descendit subiectionem. Quo casu alius in locum ejus subrogari poterit: ille verò resurgere, Constantinopolitano Concilio verante, nequaquam valebit.

Impeditur administrare Episcopatum, & propterea Monachus, cessante impedimento, potest reverti ad Episcopalem dignitatem.

Alterum e Speciales quidam casus inveniuntur, in quibus, prædicto Concilio non obstante, is qui vitam monachalem elegit, rursus licitè potest ad Episcopatum assumi. Si enim quis, persecutionis rabie favente, vel prædeditus aduersa valetudine corporis, cum proficere nequeat in regimine pastoralis, de superioris auctoritate ad monasticam vitam descendat: persecutionis vel aegritudinis impedimento cessante, ad Episcopalem potest resurgere dignitatem. Idem iuris est, si quis propter doctrinæ defectum, locum regiminis deserent, auctoritate Apostolica ad ocium se contulerit monachalem: nam si per exercitiumlectionis, scientiæ reperit margaritam, proculdubio denudò vocatus ad Cathedram pastorem, redire poterit.

Assuetus Episcopatum simoniacè, sed ignoranter, si postea regularis, licet ad primum reverti non possit, alium tamen Episcopatum consequi potest.

Rursus d si quis incensus cupiditate parentum fuerit Episcopatum adeptus, & hoc comperto de licentia superioris illum dimittens, observantiam elegerit regularem, etsi ad Ecclesiam eandem redire nequeat, ad aliam tamen promoveri poterit: Constantinopolitani Concilii constitutione non obstante: quam obtinere oportet, cum penitentia causa, quam Episcopatum retinens peragere non valebat, vitam quis elegerit monachalem.

Ad eum fieri debet renunciatio, ad quem spectat confirmatio, hoc dicit.

Abbas e quoque, qui Romanæ immediatè subditus est Ecclesie, nisi licentia à Romano Pontifice legitime impetrata, sui regiminis oneri renuntiare minimè poterit: quod si Episcopo subiectus sit, cum ejusdem permissione locum suum licito iure poterit relinquere. Et hoc generale est in præbendis, & cæteris minoribus beneficiis, ut apud eum fieri debeat renunciatio, ad quem pertinere dignoscitur confirmatio: ex quo apparere potest, quod resignatio facta laico, nullam juris obtinet firmitatem.

Papa potest renunciare Papatu, h. d.

DE Romano Pontifice quaesitum est, an, quia nullum habet superiorem in cuius manibus renunciare possit, Pontificatus ex causa cedere valeat? & super hoc Celestinus quintus hesitationis cujlibet volens occasionem amputare, & statuit & decrevit, Romanum Pontificem posse libere resignare.

Per procuratorem renunciari potest, & quatenus valeat renunciatio facta à procuratore revocato, h. d.

Potest h autem quis non solum per semetipsum resignare, verum etiam per procuratorem: quod si ad ce-

a Dec. nisi. §. verum. b Can. hoc nequaquam. 7. q. 1. c Ca. post translationem. §. ceterum. extr. eod. tit. de renunc. d Dec. post translationem. §. rursus. eod. tit. e Cap. si ubi gl. extr. eod. f Ca. quid in dubio. extr. eod. tit. g Ca. de renunciari. in 6. h Clem. uni. eod. tit.